

कास सु०. 2, 255, 14. — intens. überholen: ज्ञातेन ज्ञातमति स प्र संसृति RV. 2, 25, 1.

— अनुप्र caus. med. sich verbreiten über: प्रसारयत्त पुरुष प्रजा अनु RV. 10, 56, 5. — intens. sich entlang bewegen (acc.): प्रसर्त्तवो अनु बर्हिर्वेषा शिषुः RV. 5, 44, 3.

— अभिप्र, partic. ०सृत् hingegeben, huldigend, obliegend (vgl. प्रसृत्): कार्याभि० R. GORR. 2, 116, 23. — caus. sich hinstrecken zu: नेदेवानभिप्रसार्य शया इति ङा. Br. 3, 1, 7. med. ausstrecken gegen: अभिप्रयो ब्राह्मणं गो देवता द्वारं प्रति पादं च शक्तिविषये नाभिप्रसारयति ĀPAST. 1, 30, 22.

— उपप्र intens. sich hinbewegen zu: कृता इवोप हि प्रसर्त्तवो अयुः RV. 2, 35, 5.

— विप्र sich weiter ausbreiten: उत्रं चि वि प्रसर्त्तवो RV. 8, 56, 12. गङ्गा भूयो विप्रससार MBh. 11, 804. वंशः RAGH. 16, 3. partic. ०सृत् सु०. 2, 295, 6. — caus. s. विप्रसारण.

— संप्र caus. ausstrecken: चतुराः पदः VS. 23, 20. TS. 7, 4, 20, 1 (med.). auseinanderziehen: अस्तःसामिकानि निधनानि संप्रसारयति ANUPADAS. 10, 13. — Vgl. संप्रसारण.

— प्रति 1) losstürzen, losgehen auf: दैत्यः प्रत्यसरदेवं मतो मत्तमिव द्विपम् HARIV. 13299. — 2) heimkehren, nach Hause gehen: प्रतिसरत्तु शिवाः सचिच्यः so v. a. sich sage ihnen Lebewohl BRĀG. P. 5, 2, 16. wieder auf Etwas zurückkommen: पुनः पुनः प्रतीसारमुपशित्तैव ङा. Br. 23, 5. — 3) in der Runde fahren d. h. von einem Weg und Ort zum andern (nicht bloss auf der Hauptstrasse): यथा वकीयसा प्रतिसारं वक्तुं TS. 7, 2, 8, 6; vgl. प्रतिसारिन्. — 4) partic. ०सृत् begegnet, zurückgedrängt: देशे द्विधा प्रतिसृते सु०. 2, 555, 11. — Vgl. प्रतिसारि० und प्रतिसारिन्. — caus. 1) rückläufig machen: स्रोतस्सु रुद्धो वायुर्पुः स चापि प्रतिसार्यते ĀRAKA 1, 7. — 2) wieder an seinen Platz bringen: कनकवल्यं स्रस्तं स्रस्तं मया प्रतिसार्यते ङा. 61. KUMĀRAS. 7, 25. RAGH. 7, 20. — 3) heimgehen lassen so v. a. verschonen: शशाङ्कमरीचिभिस्तमसि ह्रतरं प्रतिसारिते VIKR. 47. — 4) überfahren (mit einem Stoff), rings betupfen: तीरेण सु०. 1, 60, 5. 94, 6. 2, 27, 15. तीरेण 107, 20. 122, 9. 126, 8. 332, 6. 333, 18. — 5) pass. so v. a. अतिसार्यते und zwar des Metrums wegen. यो रक्तं शक्तः पूर्वं पश्चाद्वा प्रतिसार्यते wem Blut abgeht सु०. 2, 438, 17. — Vgl. प्रतिसारण.

— विप्रति s. विप्रतिसार und विप्रतीसार.

— वि 1) durchlaufen, durchdringen: वि सिन्धवः समुरद्रिम् RV. 1, 73, 6. — 2) verlaufen: अर्तर्पयो विसृतं (infm. oder auch adj.) उञ्ज उर्मिन् RV. 4, 19, 5. — 3) sich ausbreiten R. 5, 95, 13. ङा. 9, 19. med.: वि सानुना पृथिवी सन्न उर्वी RV. 7, 36, 1. उतो तस्मै त्वन्वं वि सन्ने hat sich aufgethan d. h. sich hingegeben 10, 71, 4. Nir. 1, 19. — 4) sich trennen von (instr.): व्यापृत्तयासरन् AV. 3, 31, 3. in verschiedene Richtungen gehen, auseinander gehen MBh. 8, 4925. — 5) hervorkommen MBh. 12, 8672 (med., निःसरते ed. Bomb.). आस्यतो ऽस्य विसरेच्च मरुः PANĒAR. 3, 8, 14. ङा. 9, 27. — 6) losstürzen auf (acc.): किरीटिनं त्रमाणा विसस्रुः (besser त्रमाणाभिसस्रुः ed. Bomb.) MBh. 6, 2585. — 7) partic. विसृत a) ausgespannt, ausgestreckt AK. 3, 2, 35. ०गुण Bogensehne Kir. 10, 53. कार AK. 2, 6, 2, 37. उर्ध्वविसृतोःपाणिन्मान 38. ausgebreitet: गङ्गा शिरसि देवस्य R. GORR.

VII. Theil.

1, 45, 8. विसृतागुरुधूप 5, 12, 44. — b) auseinander gegangen: जन MBh. 9, 3463. — c) entsandt: बाणवद्विसृता (= अपरार्चितनः NILAK.) यासि स्वामिकार्यपरा नराः MBh. 12, 4345. — d) entfallen: गात्रैर्विसृतभूषणैः HARIV. 4786. — e) hervorgegangen —, hervorgehend —, herauskommend aus: फुल्लशतपत्रविसृतगन्ध ईHANDOM. 143. मृगालिकामुखविसृतवार्ता DAÇAR. 93, 18. संस्पृशती चन्द्रकौ तद्विसृता वा (उत्का) VARĀH. BRĀH. S. 33, 12. hervorgetreten, hervorspringend: अन्तिषी HARIV. 4310. — Vgl. विसरि० fg. विसर्मन्, विसार, विसारिन्, विसृवर, विसृमर. — caus. aussenden: निपुणां दृष्टिम् R. 1, 42, 16.

— अनुवि sich verbreiten über (acc.): Wasser TBr. 3, 2, 6, 2.

— प्रावि, partic. ०सृत् 1) hervorströmend: रुधिर KATHĀS. 26, 144. — 2) ausgebreitet VĀGBH. 1, 26, 53. यशम् Journ. of the Am. Or. S. 6, 530. — 3) davongelaufen, entlaufen: न शशाक निपुत्तु तद्यासः प्रविसृतं मनः MBh. 12, 12192. — 4) heftig, intensiv: वेगादकं प्रविसृतं पवनं निरुन्ध्याम् MĀKĀR. 10, 20. वेपथुः PANĒAR. 3, 5, 26.

— सम् 1) zusammenfliessen: समिन्डुर्गोभिरसरत् RV. 9, 97, 45. — 2) umhergehen, wandeln MBh. 12, 1882. 10971. Spr. (II) 6633. KATHĀS. 69, 4. स्वेन संसरते पथा Spr. (II) 5324. BRĀG. P. 3, 9, 10. 6, 5, 15. insbes. aus einem Leben in's andere wandern und die damit verbundenen Leiden empfinden MAITRĀJUP. 6, 30. JĀGĀ. 3, 169. MBh. 12, 1009 (med.). 14, 455. SĪMĀHJAK. 40. 62. Spr. (II) 6061. BRĀG. P. 3, 32, 14. 4, 2, 24. 8, 22, 25. 10. 70, 39. 73, 15. 11, 9, 20. ज्ञातीषु MBh. 14, 1266. बह्वीर्योनीः 13, 1874. 14, 1575 (med.). पापान्संसारान् M. 12, 70. — 3) sich verbreiten in (acc.): संसरति दिशः सर्वा यशसो ऽस्य इवांशवः MBh. 4, 2276. — 4) hervorkommen BRĀG. P. 10, 16, 8. — 5) partic. ०सृत् in ०मध्यम zur Erklärung von सिलिक० Nir. 4, 13. — Vgl. संसरण, संसार, संसारि, संसृति. — caus. 1) zu wandern veranlassen (aus einem Leben in's andere) M. 12, 124. BRĀG. P. 10, 54, 45. — 2) hineinbringen, hineinführen: सूच्या सूत्रं यथा वस्त्रे संसारयति वायकः Spr. (II) 7159. — 3) aufschieben: कृत्यानि Spr. (II) 6635. — 4) etwa gebrauchen, anwenden MBh. 12, 11932. — Vgl. संसारण.

— अनुसम् caus. Jmd (acc.) nachgehen lassen so v. a. Jmd vorangehen MBh. 3, 11552. = अनुगम् NILAK. dimittere West.

— अभिसम् 1) zusammenströmen: अभिसंसारं दिदृत्तितारः ङा. Br. 14, 2, 7, 12. — 2) losstürzen auf: ते ऽन्योऽन्यमभिसंसृत्य BRĀG. P. 8, 10, 26. — 3) partic. ०सृत् herbeigekommen MBh. 8, 4417. — Vgl. अभिसंसार.

— उपसम् herantreten zu Jmd (acc.) BRĀG. P. 3, 21, 47.

1. सरै (von सर) 1) adj. a) flüchtig: स्रुतस्य सारं सरमारपती VS. 22, 2. — b) in der Medicin lazativ सु०. 1, 151, 8. 175, 2. 181, 10. fg. 2, 45, 19. VĀGBH. 1, 6, 16. f. स्या रि०. im ÇKDr. Hierher vielleicht सर = लवण salzig H. 1388. — c) am Ende eines comp. (f. ई) gehend P. 3, 2, 18. fg. VOP. 26, 47. — 2) m. a) Gang MED. r. 95. — b) Schnur: मौक्तिक० UTTARĀ. 18, 6 (24, 14). मुक्तामणि० 13, 9 (18, 6); vgl. मणि० und प्रति०. — c) in der Prosodie ein kurzer Vocal COLBR. Misc. Ess. 2, 151. — 3) f. स्या a) nom. act. VOP. 26, 192. — b) Bach: सरा पतत्रिणी भूवा AV. 5, 5, 9. TS. 4, 2, 6, 2 (RV. und VS. सीर). सरा und सरि Wasserfall BHARATA im DVIRĪPAK. nach ÇKDr.: vgl. सरि. — c) Paederia foetida Lin. Ri०. im ÇKDr. — 4) n. = सरम् Teich UGĒVAL. zu UNĀDIS. 4, 188. in सरोदपानानाम् MBh. 14, 1225 und सरोपाते PANĒAR. 131, 15 ist eine